

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI**



tasdiqlayman"

O'quv ishleri bo'yicha prorektor

B.G. Jumayev

2024 y

**TURIZMDA GEOAXBOROT TIZIMLARI
FANI BO'YICHA
SILLABUS**

Magistratura talabalari uchun

Bilim sohasi:	1000000	Xizmatlar sohasi
Ta'lim sohasi:	1010000	Xizmat ko'rsatish sohasi
Ta'lim yo'nalishi:	71010101	Turizm va mehmondo'stlik

Buxoro – 2024

Fan nomi:	Turizmda geoaxborot tizimlari
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	<i>KGAT11210</i>
Yil:	2024-2025
Semestr:	1-2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	300
Ma'ruza:	44 (14+30)
Amaliy mashg'ulotlar:	46 (16+30)
Laboratoriya mashg'ulotlari:	-
Seminar:	-
Mustaqil ta'lim:	210
Kredit miqdori:	10 (4+6)
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Fanni o'qitishdan maqsad – geoinformatika va GATga oid fundamental tadqiqotlar va ilmiy yangiliklar, shuningdek zamonaviy axborot texnologiyalarini qo'llagan holda turizm sohasida GATlarni loyihalashtirish usullari bilan talabalarni tanishtirish.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Turizmda axborot kommunikatsion texnologiyalari (TAKT1104)
2.	Turizm geografiyasi (TG1106)

Ta'lim natijalari (TN)

	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Xorijiy turizm bozori tendensiyalarini o'rganish: Talabalar GIS texnologiyalari yordamida xorijiy turizm bozorlarini tahlil qilish, ularning o'zgarishlarini aniqlash va tahlil qilishni o'rganadilar. Sayohatchi va turist haqidagi tushunchalarni tushunish: GIS orqali turistlar va sayohatchilar harakatlarini kuzatish, ularning sayohat tajribalarini tushunish, sayohatchilarning xaritalangan tahlillarini amalga

	o'shishni o'rganish. Gid-ekskursiya xizmatlarini amalga oshirish jarayonlari: GIS texnologiyalari yordamida turistik ekskursiya yo'llarini optimallashtirish, ekskursiya jarayonlarini boshqarish va interaktiv xaritalar yaratishni o'rganish. Turizm industriyasi va infratuzilmasini tahlil qilish: GIS orqali turizm infratuzilmasi, yo'llar, mehmonxonalar, madaniy obidalar va xizmat ko'rsatish tarmoqlarini xaritalash va tahlil qilish bo'yicha bilimlar egallash. O'zbekistonda xalqaro turizm tashkilotlarining o'zmi: O'zbekistonda faoliyat yurituvchi xalqaro turizm tashkilotlari va GIS texnologiyalarining ushbu tashkilotlar tomonidan qanday qo'llanilishi haqida bilimlar beriladi.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN2	Turizm sohasini tasniflash va turlarini aniqlash: GIS yordamida turizm turlari va kategoriyalarini tasniflash, har bir turizm turi uchun mos resurs va infratuzilmalarni aniqlash. Turizm sohasidagi resurslarni aniqlash va xaritalash: Turistik resurslar (madaniy obidalar, tabiiy resurslar va boshqalar)ni GIS orqali tahlil qilish va xaritalash ko'nikmalarini shakllantirish. Turizm sohasidagi xizmatlar va mahsulotlar haqida ma'lumotga ega bo'lish va ulardan foydalanish: GIS yordamida turistik xizmatlar va mahsulotlarni aniqlash, ularni xaritada ko'rsatish va turistlarga xizmatlarni optimallashtirish bo'yicha ma'lumotlar berish. Xalqaro huquqiy va me'yoriy hujjatlar bo'yicha ko'nikmalar: GIS yordamida xalqaro turizm amaliyotda amal qiluvchi huquqiy va me'yoriy hujjatlarni amaliyotda qo'llash va ularni turistik loyihalarda hisobga olish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
1-semestr	
M1	Geoinformatsion tizimlar (GAT) asoslarini o'rganish va ularning turizm sanoatiga inqilobiy ta'siri
M2	Zamonaviy turizm ilovalarida GAT ning muhim tarkibiy qismlari va ko'p qirrali funksionalligi
M3	GAT ma'lumotlari turlari, manbalari va ularning turizm rejalashtirishdagi muhim roli yuzasidan to'liq tahlillar
M4	GAT da ilg'or xaritalash usullari: turizm rivojlanishini yaxshilash uchun xaritalar yaratish va ularni tushunish
M5	GAT orqali fazoviy tahlil: turizm dinamikasidagi qonuniyatlar va tendensiyalarni aniqlash
M6	Tabiiy va madaniy diqqatga sazovor joylarni xaritalash orqali turizm resurslarini to'liq hisoblash uchun GAT dan foydalanish
2-semestr	

M7	GAT orqali strategik turizm rejalashtirish va rivojlantirish: turizm infratuzilmasini optimallashtirish
M8	GAT nuqtayi nazaridan barqaror turizm amaliyotlari: turizm o'sishini atrof-muhitga ta'sirini muvozanatlash
M9	GAT texnologiyasi orqali turistlar tajribasini yaxshilash: geografik joylashuvga asoslangan xizmatlar (LBS-location based services)
M10	Turizmda inqirozni boshqarish: tabiiy va sun'iy ofatlarga samarali javoblar uchun GAT dan foydalanish
M11	Madaniy merosni saqlashda GAT: tarixiy ahamiyatga ega turizm maskanlarini boshqarish va himoya qilish
M12	GAT orqali ekoturizmni targ'ib qilish: tabiatga asoslangan turizm yo'nalishlarini barqaror rivojlantirish usullari
M13	GAT yordamida turizm ta'sirini baholash: turizm tashabbuslarining ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik ta'sirini baholash
M14	Aqlli turizm yo'nalishlarining yuzaga kelishi: turistlar tajribasini yaxshilash uchun GAT ni real-vagt ma'lumotlari bilan integratsiyalash
M15	GAT orqali turizm bozorlarini maqsadlash: turizm sektorida bozor tahlili va mijoz profilini tahlil qilish bo'yicha innovatsion strategiyalar
M16	GAT va interaktiv xaritalarni turistlar uchun qiziqarli tajribalar va mehmonlarni jalb qilish uchun integratsiya qilish
M17	Turizmda GATga asoslangan hikoya yaratish va talqin: mehmonlarni manzilga bog'lash uchun hikoyalarni ishlab chiqish
M18	GAT yordamida turistlar oqimini optimizatsiya qilish: yig'ilishni kamaytirish va mehmonlar qoniqishini oshirish strategiyalari
M19	GAT yordamida turizm rejalashtirishda prognozli tahlil, kelajakdagi mehmonlar oqimi va infratuzilma talablarini oldindan ko'rish
M20	GAT yordamida turistlar xavfsizligi va xavflarni boshqarish: fazoviy ma'lumotlar yordamida xavfsizlikni oshirish

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)

1-semestr

A1	Geoinformatsion tizimlar (GAT) asoslarini o'rganish va ularning turizm sanoatiga inqilobiy ta'siri
A2	Zamonaviy turizm ilovalarida GAT ning muhim tarkibiy qismlari va ko'p qirrali funktsionalligi
A3	GAT ma'lumotlari turlari, manbalari va ularning turizm rejalashtirishidagi muhim roli yuzasidan to'liq tahlillar
A4	GAT da ilg'or xaritalash usullari: turizm rivojlanishini yaxshilash uchun xaritalar yaratish va ularni tushunish
A5	GAT orqali fazoviy tahlil: turizm dinamikasidagi qonuniyatlar va tendensiyalarni aniqlash
A6	Tabiiy va madaniy diqqatga sazovor joylarni xaritalash orqali turizm resurslarini to'liq hisoblash uchun GAT dan foydalanish

2-semestr

A7	GAT orqali strategik turizm rejalashtirish va rivojlantirish: turizm infratuzilmasini optimallashtirish
A8	GAT nuqtayi nazaridan barqaror turizm amaliyotlari: turizm o'sishini atrof-muhitga ta'sirini muvozanatlash
A9	GAT texnologiyasi orqali turistlar tajribasini yaxshilash: geografik joylashuvga asoslangan xizmatlar (LBS-location based services)
A10	Turizmda inqirozni boshqarish: tabiiy va sun'iy ofatlarga samarali javoblar uchun GAT dan foydalanish
A11	Madaniy merosni saqlashda GAT: tarixiy ahamiyatga ega turizm maskanlarini boshqarish va himoya qilish
A12	GAT orqali ekoturizmni targ'ib qilish: tabiatga asoslangan turizm yo'nalishlarini barqaror rivojlantirish usullari
A13	GAT yordamida turizm ta'sirini baholash: turizm tashabbuslarining ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik ta'sirini baholash
A14	Aqlli turizm yo'nalishlarining yuzaga kelishi: turistlar tajribasini yaxshilash uchun GAT ni real-vaqt ma'lumotlari bilan integratsiyalash
A15	GAT orqali turizm bozorlarini maqsadlash: turizm sektorida bozor tahlili va mijoz profilini tahlil qilish bo'yicha innovatsion strategiyalar
A16	GAT va interaktiv xaritalarni turistlar uchun qiziqarli tajribalar va mehmonlarni jalb qilish uchun integratsiya qilish
A17	Turizmda GATga asoslangan hikoya yaratish va talqin: mehmonlarni manzilga bog'lash uchun hikoyalarni ishlab chiqish
A18	GAT yordamida turistlar oqimini optimizatsiya qilish: yig'ilishni kamaytirish va mehmonlar qoniqishini oshirish strategiyalari
A19	GAT yordamida turizm rejalashtirishda prognozli tahlil, kelajakdagi mehmonlar oqimi va infratuzilma talablarini oldindan ko'rish
A20	GAT yordamida turistlar xavfsizligi va xavflarni boshqarish: fazoviy ma'lumotlar yordamida xavfsizlikni oshirish

Mustaqil ta'lim (MT)

1-semestr

1.	GIS yordamida xalqaro turizm bozorlarining tahlili va ularning rivojlanish tendensiyalari	7 soat
2.	Turistik manzillarni xaritalash: GIS orqali turistik joylarni vizualizatsiya qilish	7 soat
3.	GIS texnologiyalarining madaniy merosni saqlashdagi o'rni va samaradorligi	7 soat
4.	Turizm resurslarining fazoviy tahlili: GIS texnologiyalari yordamida resurslarni boshqarish	7 soat
5	Sayyohlar oqimini boshqarish: GIS asosidagi innovatsion yechimlar	7 soat
6	GIS orqali ekologik barqaror turizmni rivojlantirish usullari	7 soat
7	Interaktiv xaritalar yaratish va ulardan turistik sohada	7 soat

	foydalanish	
8	Turizm infratuzilmasini rivojlantirishda GIS texnologiyalarining qo'llanilishi	7 soat
9	GIS yordamida turizm turlarini ishlab chiqish: yangi yo'nalishlarni yaratish texnologiyalari	7 soat
10	O'zbekistonda turizm resurslarini GIS yordamida kartografik tahlil qilish	7 soat
11	GIS va LBS texnologiyalari yordamida sayyohlar uchun shaxsiylashtirilgan xizmatlarni yaratish	7 soat
12	Turizm sohasidagi inqirozlarni boshqarishda GISdan foydalanish: xavfli hududlarni xaritalash	7 soat
2-semestr		
13	Xalqaro turizmga barqarorlikni ta'minlash uchun GIS orqali turist oqimlarini kuzatish	7 soat
14	Gastronomiya turizmida GIS qo'llanilishi: an'anaviy va mahalliy taomlar yo'nalishlarini xaritalash	7 soat
15	Turistik loyihalarni rejalashtirish va monitoring qilishda GIS imkoniyatlari	7 soat
15	GIS yordamida shahar turizmini rivojlantirish va sayyohlarni jalb qilish yo'llari	7 soat
17	GIS orqali ekologik turizmida tabiiy resurslar va tabiiy muhofaza zonalarini boshqarish	7 soat
18	GIS yordamida qishloq turizmini rivojlantirish va turistik resurslar xaritalash	7 soat
19	Turistlar xavfsizligini oshirishda GIS texnologiyalari qo'llanilishi	7 soat
20	Sayohat yo'nalishlarini optimallashtirish uchun GIS yordamida transport tarmoqlarini tahlil qilish	7 soat
21	GIS orqali turistlar talablarini prognoz qilish va rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilish	7 soat
22	Turizm va GIS yordamida madaniy festivallar va tadbirlarni boshqarish	7 soat
23	GIS texnologiyalaridan foydalanib turizmni marketing strategiyalarini ishlab chiqish	7 soat
24	GIS orqali shahardagi turistik obyektlarni boshqarish va turistlarni jalb qilish	7 soat
25	Xalqaro turizmida madaniy obidalar va tarixiy joylarni GIS bilan xaritalash va saqlash	7 soat
26	GIS yordamida turizm mahsulotlarini va xizmatlarini optimallashtirish	7 soat
28	O'zbekistonning turizm resurslarini GIS orqali tahlil qilish va yangi turistik yo'nalishlar ishlab chiqish	7 soat
29	GIS yordamida sayyohlik zonalaridagi atrof-muhit ta'sirini baholash	7 soat

Asosiy adabiyotlar:

1. Геоинформатика: учебник для студ. вузов : в 2 кн. Кн. I / под ред. В. С. Тикунова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Академия, 2008. — 374 с.
2. Tuxliyev I.S., Hayitboyev R. va boshq. "Turizm asoslari". Darslik. T.: "Fan va texnologiya", 2014-y.
3. Трифонова, Т. А. Геоинформационные системы и дистанционное зондирование в экологических исследованиях : учеб. пособие для студ. вузов / Т. А. Трифонова, И. В. Мищенко, А. Н. Краснощков. — М. : Академ. Проект, 2005. — 350 с.
4. Иконников, В.Ф. Геоинформационные системы: учеб.-метод. пособие / В.Ф.Иконников, А.М. Седун, Н.Г. Токаревская. — Минск: БГЕУ, 2010.
5. Крючков, А.Н. Интеллектуальные технологии в геоинформационных системах: учеб. пособие / А.Н. Крючков, С.А. Самодумкин, М.Д. Степанова, Н.А. Гулякина. Под науч. ред. В.В. Голенкова. — Минск: БГУИР, 2006.
6. Longley, P. A., Goodchild, M. F., Maguire, D. J., & Rhind, D. W. (2015). Geographic Information Systems and Science (3rd ed.). John Wiley & Sons.
7. Ibragimov, N. S. (2021). *Turistik hudud raqobatbardoshligi*.

Qo'shimcha adabiyotlar:

8. O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida" gi Qonuni. T.: 1999-y.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi"ning tashkil etish to'g'risidagi 2016-yil 2-dekabrda PQ-2666-sonli qarori
10. Mirziyov Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 2016-yil yakunlari va 2017-yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017-yil 16-yanvar, №11
11. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 29 b.
12. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 47 b.
13. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
14. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar

- strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017-y., 6-son, 70-moddasi
15. Александрова А.Ю. «Международный туризм» Учебник. М.: «КНОРУС» 2010. 464 с.
 16. Чандра. А. М. Дистанционное зондирование и географические информационные системы / А. М. Чандра, С. К. Гош ; пер. с англ. А. В. Кирюшина. — М. : Техносфера, 2008. — 308 с.
 17. Геоинформатика. Толковый словарь основных терминов // Ю.Б. Баранов, А.М. Берлянт, Е.Г. Капралов и др. — М.: ГИС-Ассоциация, 1999. — 204 с.
 18. I.S.Tuxliyev, G'.H.Qudratov, M.Q.Pardayev "Turizmni rejalashtirish". Darslik. T.: "Iqtisod-moliya", 2010-y.
 19. The use of Geographic Information Systems (GAT) in Canada's National Parks http://parks.canada.gc.ca/natress/inf_pal/GAT/GAT_E.HTM
 20. Soliyev A.S., Usmonov M.R. Turizm geografiyasi (Samarqand viloyati misolida) – Samarqand: SamDU, 2005-y.
 21. Ibadullayev N.E. O'zbekistonning turistik resurslari. Ma'ruzalar kursi. – Samarqand, SamISI, 2008. -114 b.

Internet saytlari:

22. www.lex.uz
23. www.ziynet.uz
24. www.tourism.uz
25. www.tour.uz
- www.stat.uz

Talaba (magistr)ning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritishda;
 - fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
 - fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
 - fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etishda;
 - berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olishda;
 - konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
 - mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
 - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
 - fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
 - ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarni mustaqil tahlil qila olishda;
- b) 4 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi**

lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;

- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;

- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;

- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;

- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;

- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;

- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa;

v) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi

lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;

- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;

- bayon qilish ravon bo'lmasa;

- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;

- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;

- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;

- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;

- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;

- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Mualliflar:	M.H.Qilichov, Turizm va mehmonxona xo'jaligi kafedrası o'qituvchisi
E-mail:	mkilichov.bsu@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti, "Turizm va mehmonxona xo'jaligi" kafedrası
Taqrizchilar:	H.R.Hamroyev-BuxDU, "Turizm va mehmonxona xo'jaligi" kafedrası professori O.X.Azimov – "Miracle Travel" mas'uliyati cheklangan jamiyat boshlig'i

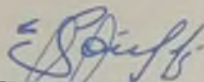
Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashining 2024-yil __ -

I-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Turizm va mehmonxona xo'jaligi" kafedrasining 2024-yil _

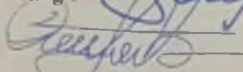
__-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy departament boshlig'i



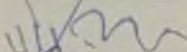
S.S. Davlatov

Fakultet dekani



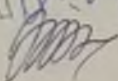
D.Sh. Yavmutov

Kafedra mudiri



N.S. Ibragimov

Tuzuvchi



M.H. Qilichov

